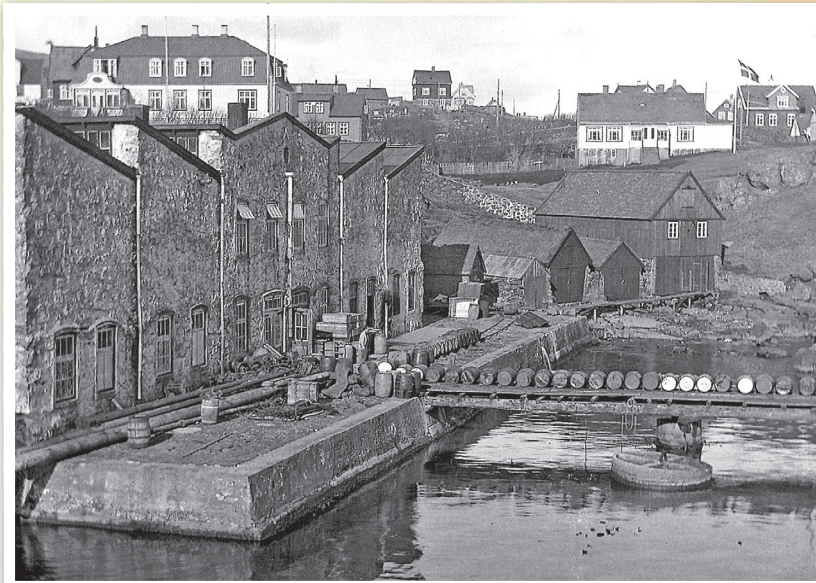

Komandi partur

Í komandi parti kemur Jørgen Frantz at kenna Páll í Kirkjubø. Eisini verður greitt meira frá lívinum hjá Jørgen Frantz

Umhvørvið, har Jørgen Frantz vaks upp, málað av Jógvan Waagstein. Fremst er gamla smiðjan, har dreingirnir plagdu at spæla. Beint aftanfyri smiðjuna er barndómsheimið hjá Jørgen Frantz

Jørgen Frantz greiðir frá í greinini, hvussu stórt upplivisi tað var at kunna vitja fabrikkina á Skálatrøð, sum nú er eitt mentanarsetur

Frásøgnin hjá Jørgen Frantz: Carl Johan var hetjan

Frásøgnin hjá Jørgen Frantz verður endurgivin júst sum hon er skrivað. Hann var meistari í donskum, tí er eingin meining at týða tekstin. Har onkur frágreiðing krevst verður hon sett í tekstin í klombrum [.]. Hann er nakað sveimandi í stødum, men hetta lýsir eisini hansara lyndi. Carl Johan verður í øllum tekstinum nevndur Carli, hetta var hansara kelinavn millum vinir. Upprunaliga er teksturin skrivaður við gomlu donsku rættsskrivingini. Men hetta er skrivað av eftir nýggju rættsskrivingini frá 1948

Da jeg fornylig læste Gjellerups fortræffelige heltedrama Brynhild og stiftede bekendtskab med denne forfatters opfattelse af Sigurd Favnesbane og hans hest Grane, og de bedrifter denne vidunderlige yngling udførte, kom jeg – aldeles uvilkaarligt – til at mindes mine erindringer om Carli. Carli, landvejen, hestene og heden derude. Disse overordentlige gribende sagn fra den germanske stammes barndom kan ikke undgaa at antage den samme stemningsfarve som ens egne barndoms-erindringer. Og hører man disse sagn om Ormen paa sit store leje af forgyldte skatte eller om Ildbjerget, hvor Valkyrien sov sin tryllesøvn, kan en Thorshavner vanskeligt tænke sig dem andre steder end derude, hvor timianslyngen er rød i de første morgenstraaler, og hvor bjerget Kirkebøreyn blaaner yderst.

Og læser man f.ex. den oldnordiske beretning om den træske smedeknægt, der fik lokket ynglingen Sigurd ud for at give sig i lag med ormen, da er det grangiveligt to af mine barndoms landevejsdrenge, jeg ser. Denne oldlitteratur, den er af det allerskønneste, den har tidernes morgens auroraskær over sig, ja, dette er poesi.

Carli var hetjan

Carli staar i min tidligste erindring som den herlige dreng. Han er overstraalet af al den nimbus en rytter kan faa ude paa den kornede landevej, mens lyngen blomstrer og rødmer i den disede morgen, og Kirkebøreyn blaaner, badet i nænsomme morgen toner.

*Erindringer
fra Carlis barndom
og første ungdom
af Jørgen Frantz*

**Tittulblaðið til frásøgnina
hjá Jørgen Frantz**

Ikke blot var han landevejsdrengen, der ude paa de grønne træer legede med Erik Mohr [seinni skipari á Tjaldrinum] og Kis [sonur Amaliu Joensen og Grønlands Johan], han havde mange andre venner.

Med Sigmunds [á Argjum] søn Prop [Andreas] legede han i smedjekvarterets rustfyldte isenkramagtige trekant. Særligt legede de skib – ved at sætte nogle trækasser sammen. Et par rustne mystiske apparater fra smedjens store kirkegaard, det var maskinen. En umaadelige poesi var der ved at træde ned i disse skibe. Carli havde altid sin særlig velindrettede kahyt, hvor der f.eks. kunde hænge en lampe med kulørte glas. Carli havde selv lavet den, den var herlig og forlenede hele rummet med en aldeles fantastisk hygge. Jeg kan huske hvor jeg i liv og sjæl var paavirket af hans fortræffelige evne til at lege.

Men jeg selv, der maaske var fem aar dengang! Jeg blev som en lundepise sat ind i en kasse, tremmer slaaet paa, og der var saa skibshunden, eller højt regnet skibsdrengen. Jeg kommer senere tilbage til, hvor han med sin absolutte drenge-originalitet

og fantasi altid forstod at præge legen.

Blandt andre kammerater var Finsens, amtmand Bærentsens og landfoged Engelstorfs drenge. Med dem deltog Carli i selskabelighed, som for mig, der i hans hjem hørte tale om det, syntes aldeles kongeagtig. Naar man f.eks. talte om »ballet i lørdags«! I den lille »runde stue«, kan du tænke dig var der dækket til fire, to af disse prinsesseagtige piger samt to drenge, hvoraf den ene Carli. Men der var for familien blot den skyggeside, at Carli havde lavet skandale ved at spise 24 tarteletter, saa at amtmanden i egen høje person havde maattet skride ind. Men ved siden af dette prinseliv, som jo for Carli sikkert ogsaa har været et prinseliv, var der det dumdristige drengeliv. Som oven omtalte fest fandt sted i den illuminerede aften, havde maaske Carli med alle andre i den dovne, solbeskinnede eftermiddagen ligget og gravlet og grislet med fingrene paa apotekets haarde skiffertage derude paa Tinganes. Selv husker jeg et par smaa-træk fra dette de »danske« drenge liv, bl.a. har jeg et par gange været ude og sejle med smaaskibe. Otto, Carli og jeg ejede i fællesskab en stor velrigget slup, der hed Anna Cathrine, og som var en gave fra min fader. Amtmandens sønner havde et lignende skib, der stod oppe i deres køkken-entre, og samme køkkenentre kunde være overbefolket med drenge. Blandt alle disse drenge var Knud Lützen, som jeg snart skal omtale.

Min fader havde ude i Skibsteds forretning ofte besøg af »drene«, og Carli

holdt sig altid til »onkel Meinhardt« naar det drejede sig om at komme ombord paa en damper eller laane Skibsteds baad. Men samtidig havde han en velforstaaelig respekt for onkel Meinhardt. Det var – saa vidt jeg kan skønne – først i en senere tid at der opstod et helt venskab mellem min far og Carli, selvom fader jo lige fra begyndelsen har været en slags far ogsaa for »drene«.

Vitjan á Østrøm

Jeg husker en søndag eftermiddag, jeg gik mod Carli. Saa mødte vi en dreng, der bar det mærkelige navn Knud, som jeg aldrig før havde hørt. Knud [var sonur Jacob Lützen] udmærkede sig ved ikke at gøre mig fortræd, hvad andre drenge ellers ofte plejede. Endvidere udmærkede han sig ved at have en nøgle, nemlig til fabrikken [hjá Valdemar Lützen á Skálatrøð], og i denne stille eftermiddag fik jeg for første gang denne eventyrlige bygning at se indvendig. Først var der den mærkelige gravsten paa taget over indgangen. Saa kom vi ind i de forskellige rum – det store fyrrum og fabrikssalene. Knud og Carli gik begge lidt ludende og talte sammen i al stilhed om deres drengaffærer, der var ingen særlig munterhed ved deres samvær. Navnet Knud forekom mig underligt, mindede mig om en knude og maaske ogsaa forknyt. I hvert fald var der over denne søndageftermiddagsepisode noget vist forknyt. Jeg har beskrevet den saa indgaaende, fordi disse personers skæbne skulde gribe ind i hinanden. Det anede de drenge intet om.